Rya kyrkoruin
56.2291, 13.1696

Kyrkan som i dag är ruin byggdes någon gång i slutet på 1100-talet eller början på 1200-talet. Interiören i medeltidskyrkan var enkel, och ända fram till att den nya kyrkan invigdes bestod golvet i långhusets mittgång och i koret av grova ekbräder, och de senare bänkkvarteren av kullerstenar. Bänkar hade inte kyrkan förrän efter reformationen. Innan dess stod eller knäböjde församlingen under hela gudstjänsten.

Vi vet från beskrivningar på 17- och tidigt 1800-tal hur kyrkan såg ut då. Takvalven var helt vitkalkade, medan innertaket i nykyrkan var svagt välvt och målat i himmelsblått med förgyllda stjärnor.
Ovanför fönstret i västgaveln var en läktare uppförd.
Predikstolen stod i långhusets sydöstra hörn och på den östra väggen hängde den snidade nummertavlan från 1700-talet, som numera finns i Ekets kyrka. Dopfunten, som hade sin plats i korets nordvästra hörn, finns också bevarad och kan ses i Rya nuvarande kyrka i Ekets samhälle. Funten tros vara skapad av den så kallade Mörarpsmästarens verkstad då kyrkan var ny.
I koret fanns ett altare med altartavla som färdigställdes i slutet av 1700-talet av provinsbildhuggaren Johan Ullberg.

I östra korväggen, där en gång altaret hade sin plats, fanns ursprungligen ett vackert romanskt fönster. Detta blev igenmurat när den absidliknande strävpelaren byggdes på kyrkans yttervägg, troligen 1400- talet, som ett stöd för muren i samband med valvslagningen.

När den nya kyrkan byggdes beslutade man sig för att överge den gamla kyrkan, och 1876 hölls en offentlig auktion på inventarierna.
Kyrkorummet fylldes med tiden av rasmassor och buskvegetation, och kyrkan förvandlade till en ogenomtränglig snårskog.

Under senare år har Rya församling gjort stora ansträngningar för att vårda och bevara det som finns kvar av den gamla sockenkyrkan.
Ett gravrum med fragment av tre kistor, förmodligen från 1700-talet, hittades vid utgrävningar under korgolvet. Gravrummet igenfylldes när ruinen restaurerades i slutet av 1950-talet, och 1968 uppfördes en klockstapel med kyrkklocka.

Sommartid används numera kyrkoruinen för gudstjänster, dop, bröllop och som vägkyrka.

Källa:
Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.